

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 2742 Pana Posła Piotra Glińskiego z 9 maja 2024 roku w sprawie powodów powołania Instytutu Różnorodności Językowej Rzeczypospolitej, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Instytut Różnorodności Językowej został powołany na mocy Zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie utworzenia państwowej instytucji kultury – Instytutu Różnorodności Językowej Rzeczypospolitej (Dz. Urz. MKiDN 2024, poz. 49).

Decyzja o powołaniu Instytutu była odpowiedzią na oczekiwania wielu środowisk zarówno naukowych, zajmujących się badaniem odmian językowych występujących na terenie Rzeczypospolitej, jak i społecznych, posługujących się różnymi odmianami językowymi w praktyce.

Podczas konsultacji w gronie językoznawców zwracano przede wszystkim uwagę na wieloletnie zaniedbania w tym obszarze, m.in. w kwestiach:

- 1) ochrony różnorodności językowej, wielojęzyczności i praw językowych;
- 2) dyskryminacji Polskiego Języka Migowego, który posiada własną gramatykę, historię, a także regionalizmy, a jego nauczanie poza społecznością osób głuchych i niedosłyszących jest obecnie praktycznie niemożliwe;
- 3) nadmiernej „projektowości” badań nad odmianami językowymi i brakiem długoletnich programów, które mogłyby podtrzymać efekty działalności badawczej;
- 4) braku trwałego repozytorium językowego;
- 5) braku wielozakresowego wsparcia zarówno dla osób fizycznych (np. poprzez stypendia), jak i dla inicjatyw w społecznościach lokalnych czy też dla organizacji pozarządowych i instytucji różnego szczebla (np. poprzez programy grantowe), zajmujących się popularyzacją odmian językowych.

Efektem szerokich konsultacji było wypracowanie modelu instytucji, która otoczy kompleksową opieką wszelkie zagadnienia związane z ochroną różnorodności językowej Rzeczypospolitej. Do głównych zadań nowej instytucji należy:

- 1) promowanie w kraju i za granicą wiedzy o różnorodności językowej Polski, szczególnie o językach i odmianach językowych używanych współcześnie na terytorium Polski;
- 2) dokumentacja dziedzictwa językowego Polski;
- 3) promowanie wielojęzyczności i ochrony praw językowych;
- 4) wsparcie dla społeczności, organizacji pozarządowych i instytucji działających na rzecz zachowania i rozwoju różnorodności językowej;
- 5) koordynacja współpracy międzyinstytucjonalnej krajowej i zagranicznej w zakresie ochrony języków i odmian językowych używanych współcześnie na terytorium Polski;

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

6) wypracowywanie rekomendacji dla polityki językowej na szczeblu krajowym i europejskim.

Zadania te Instytut będzie realizował m.in. poprzez:

- 1) tworzenie, organizowanie i realizację własnych programów, w tym programów stypendialnych i dotacyjnych;
- 2) opracowywanie podręczników i innych materiałów edukacyjnych i dydaktycznych dla edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej dotyczącej różnorodności językowej;
- 3) prowadzenie działań związanych z cyfryzacją, digitalizacją i udostępnianiem materiałów dotyczących różnorodności językowej Polski, w szczególności poprzez utworzenie i utrzymanie repozytorium języków i odmian językowych używanych współcześnie na terytorium Polski;
- 4) prowadzenie działalności wydawniczej, dokumentacyjnej, informacyjnej i promocyjnej;
- 5) organizowanie wystaw stałych oraz czasowych;
- 6) prowadzenie działalności upowszechniającej kulturę, w tym niematerialne dziedzictwo kulturowe;
- 7) prowadzenie działalności badawczej;
- 8) przygotowywanie opinii, wytycznych i ekspertyz na potrzeby administracji rządowej, samorządowej i organizacji międzynarodowych.

Instytut będzie zatem przede wszystkim placówką edukacyjno-kulturalną, a nie akademicką. Różnorodność językowa będzie traktowana jako element polskiego dziedzictwa kulturalnego – dziedzictwa niematerialnego. Instytut w swojej działalności statutowej nie będzie powielać tego, czym zajmują się naukowcy w instytutach akademickich czy w katedrach uniwersyteckich.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

PODSEKRETARZ STANU

Andrzej Wyrobiec